

СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА

Біла С.С.

студентка,

Запорізький національний університет

НАПРЯМКИ ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОЇ РОБОТИ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА В ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

В Україні робота соціального педагога з молоддю має особливий стан, адже реалізовується за складних економічних, а потім і соціальних проблем, набуває гостроти та обмеженості вирішення. В період юнацької соціалізації проходить процес вибору професії – вибору, по суті, життєвого шляху, вибору долі, тому завдання соціалізації стають найбільш значущими. Молодь як соціальна група досить вразлива, адже це обумовлено і психологічними, і фізіологічними її особливостями. Вона світ сприймає через призму власних переживань, а отже успіхи і невдачі формують особистість, а значить і кінцевий результат матиме свої наслідки.

Питання профорієнтації розглядалися вітчизняними вченими – К.М. Гуревичем, А.Е. Голомштоком, Є.А. Клімовим, Т.В. Кудрявцевим, Б.Ф. Ломовим, А.К. Марковою, К.К. Платоновим, Н.С. Пряжніковим, В.Д. Симоненко, С.Н. Чистяковою.

Зарубіжна наука, пов'язана із проблемами професійної орієнтації підростаючого покоління, спирається на дослідження З. Фрейда, А. Маслоу, К. Роджерса, У. Джейжа, Д. С'юпера, А. Анастасі, Л. Тайлора, Д. Голанда [1, с. 18].

Метою статті є визначення напрямків профорієнтаційної діяльності соціального педагога серед старшокласників та розкриття їх змісту. Форми й методи профорієнтаційної роботи в школі на сьогодні не забезпечують досягнення основної мети професійної орієнтації – формування в старшокласників готовності до професійного самовизначення. Перешкодою для успішного розвитку профорієнтації є те, що вона, як правило, розрахована на деякого середнього учня; відсутній індивідуальний, диференційований підхід до особистості школяра; профорієнтаційна робота має переважно декларативний характер, не надаючи можливості кожному спробувати себе в різних видах практичної діяльності тощо [2, с. 29].

Існують різноманітні підходи щодо структури профорієнтації, одним з яких є семикомпонентний підхід В. Василькова, до складу якого входять: професійна освіта, професійне виховання, професійна активізація, професійна психодіагностика, професійна консультація, професійний відбір, професійна адаптація [3, с. 11].

Для того, щоб ближче познайомитись з профорієнтаційною роботою соціального педагога в загальноосвітній школі нами було проведено один із

компонентів вищезгаданого процесу, а саме професійна діагностика та тренінг професійних інтересів. Дана робота проводилась у Запорізькій гімназії № 47, та Запорізькій ЗОШ I-III ступенів № 92 серед учнів 9 – 11 класів. Загальна кількість дітей – 41 учень, з них: 24 – дівчата, 17 – хлопці. В діагностику було включено такі методики, як «Карта інтересів» А.Е. Голомштока, «Диференційно-діагностичний опитувальник» Є. Клімова.

Головне завдання діагностичних методик: визначити тип, до якого відноситься кожен учень за спрямованістю (людина-людина, людина-техніка, людина-знакова система, людина-природа, людина-художній образ), а також виявити 3 позиції (конкретний предмет), до якого в учня більше схильностей.

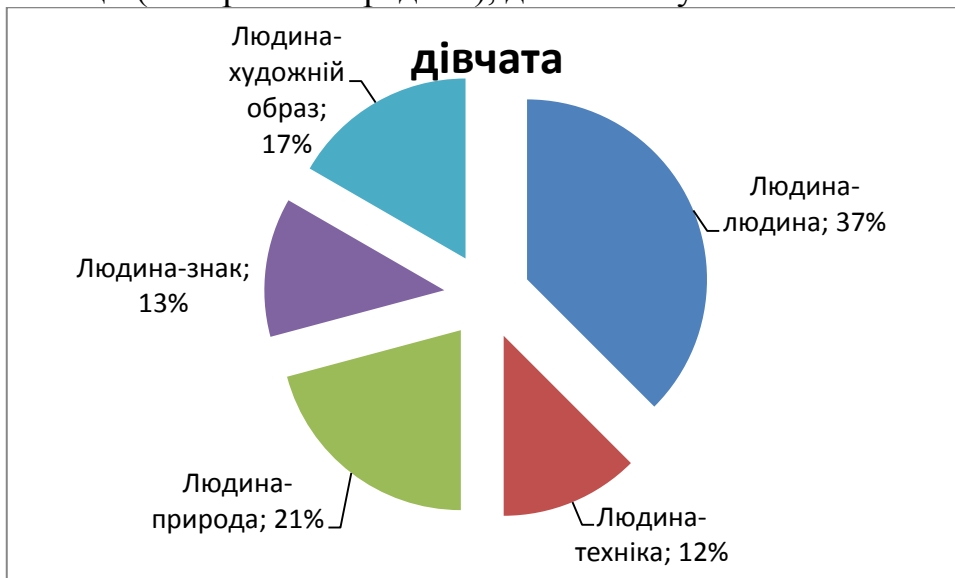

Рис. 2.1. Переважаючий тип професійної спрямованості серед дівчат

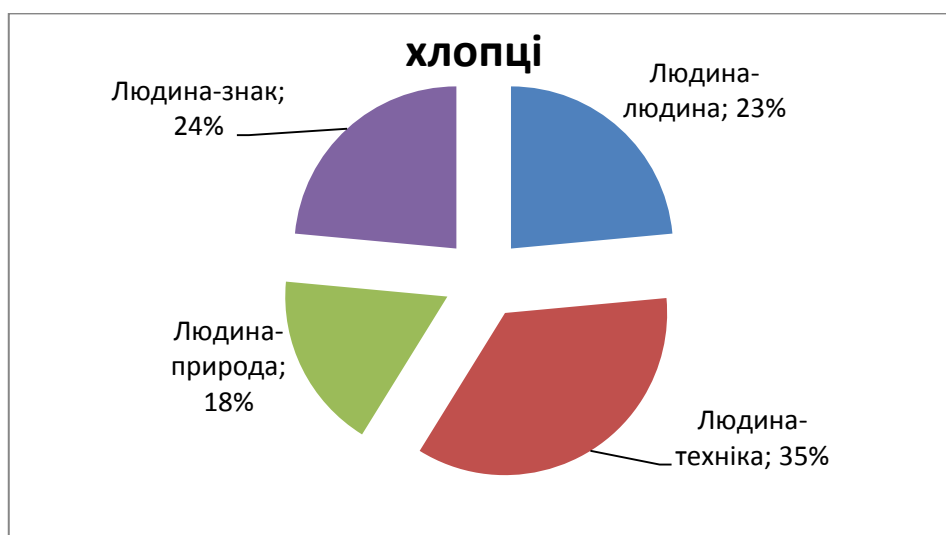

Рис. 2.2. Переважаючий тип спрямованості серед хлопців

В загальному вигляді, враховуючи всіх учнів, то бачимо, що переважаючою позицією є «людина-людина» – 13 виборів, «людина-природа» – 8, «людина-техніка» – 9. «Людина-знакова система» – 7 виборів, «людина-художній образ» – 4 вибори.

За методикою «Карта інтересів» А.Е. Голомштока ці позиції підтвердились. Коли в учня переважала, наприклад, спрямованість «людина-людина», то обирав професії типу: вчитель, лікар; наприклад, «людина-техніка» – то обрали професію механіка, предмети фізики, математики були на перших трьох позиціях.

Тренінг професійних інтересів підтвердив їх мінливість, особливо в плані дитинства і підліткового віку, коли в дитинстві учень хотів бути лікарем, тепер він обдумує безліч факторів, щоб обрати собі професію: свої здібності і інтереси, свій матеріальний стан, попит на ринку праці на обрану професію, потрібні професії в сучасних умовах, а також думку оточуючих.

Згідно гендерних особливостей бачимо, що хлопці та дівчата відрізняються у спрямованості на об'єкт своєї діяльності, так дівчата обирають професії, що будуються на взаємодії з людьми, на особливостях встановлення контакту з клієнтами, передачі їм свого досвіду, знань (Рис. 2.1). Хлопці, як бачимо, схильні обирати професії, що пов'язані з точними науками, обчислюваннями, дослідницькими діями (Рис. 2.2). Пересічною можна назвати спрямованість типу «людина-природа», адже і дівчата і хлопці мають майже однакові відношення до цього типу. Можна сказати, що професії, які відносяться до такого типу спрямованості (біолог, селектор, вчитель біології) потребують і математичної точності і соціальної орієнтації, піклування.

Професійна орієнтація – це узагальнення поняття одного з компонентів загальнолюдської культури, що проявляється у формі турботи суспільства про професійне становлення підростаючого покоління. Роль соціального педагога полягає в тому, що наскільки вміло він зуміє розглянути та збагнути, організувати процес профорієнтації (з використанням різноманітних методів, технік), настільки і результативно учні, зокрема старшокласники, знайдуть себе і менш помітно переживатимуть новий адаптаційний перехід від позиції «Я – учень» до позиції «Я – студент».

Список використаних джерел:

1. Алексеева В.І. Місія соціального педагога // Соц. робота. – 2005. – № 12. – С. 16–20.
2. Гук В.Е. Допрофільне навчання: сутність, зміст, технології. Концепція профільного навчання в старшій школі / В.Е. Гук // Управління школою. – 2005. – № 11. – С. 28–31.
3. Кашкарьова Л.Р. Профорієнтація та профвідбір: навчально-методичний комплекс / Л.Р.Кашкарьова // навчальне видання. – 2007. – С. 7-15.